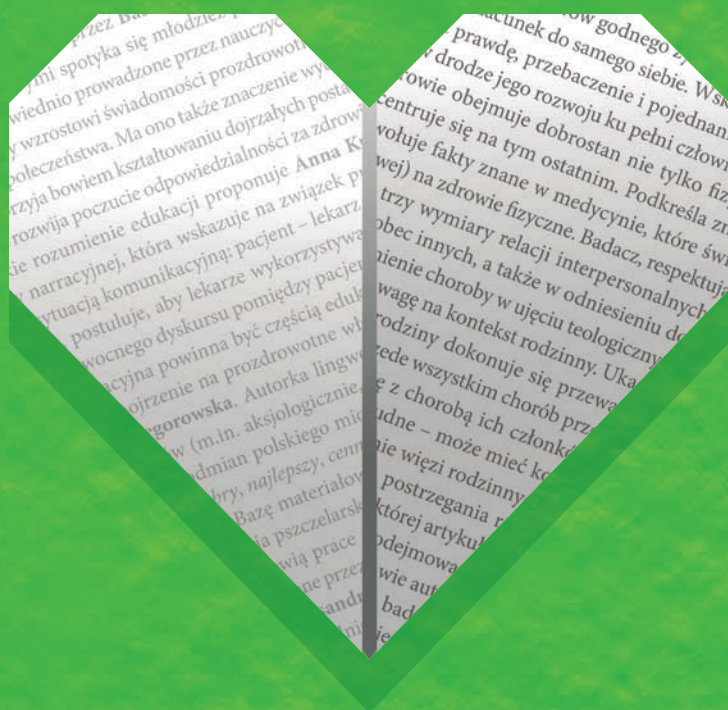

PRACE AKSJOLOGICZNE

Język / Literatura / Kultura / Media

Redakcja naukowa Joanna Gorzelana i Anastazja Seul

ZDROWIE I CHOROBA w kontekście aksjologicznym

UNIwersytet Zielonogórski

PRACOWNIA BADAŃ NAD AKSJOLOGIĄ
W JĘZYKU I KULTURZE

**Zdrowie i choroba
w kontekście aksjologicznym**

PRACE AKSJOLOGICZNE
JĘZYK – LITERATURA – KULTURA – MEDIA

TOM 4

Zdrowie i choroba w kontekście aksjologicznym

REDAKCJA NAUKOWA
JOANNA GORZELANA I ANASTAZJA SEUL

Zielona Góra 2024

Rada wydawnicza

Andrzej Pieczyński (przewodniczący), Andrzej Bisztyga, Bogumiła Burda,
Eugene Feldshtein, Beata Gabryś, Magdalena Gibas-Dorna, Jacek Korentz, Tatiana Rongińska,
Franciszek Runiec (sekretarz)

Rada naukowa

prof. dr hab. Marian Bugajski (UZ), prof. dr hab. Zbigniew Chojnowski (UWM),
dr hab. Karel Komárek, PhD (Univerzita Palackého, Olomuniec – Czechy),
dr hab. Dorota Kulczycka, prof. UZ, dr hab. Alicja Mazan-Mazurkiewicz, prof. UŁ,
dr hab. Gabriela Olchowa, PhD (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Słowacja),
prof. dr hab. Mirosława Ołdakowska-Kuflowa (KUL), ks. prof. dr hab. Jerzy Szymik (UŚ),
dr hab. Radosław Szyber, prof. UZ (redaktor statystyczny), ks. dr Piotr Żelazko (Jerozolima)

Recenzenci

Renata Bizior, Katarzyna Drąg, Violetta Jaros, Irmina Kotlarska,
Małgorzata Nowak-Barcińska, Ewa Pasternak-Kobylecka,
Radosław Szyber, Leszek Teusz

Redakcja

Weronika Girys-Czagowiec

Korekta

Izabela Bednarz

Projekt okładki

Marta Surudo

Redakcja techniczna

Elżbieta Kościańska

© Copyright by Uniwersytet Zielonogórski
Zielona Góra 2024

ISBN 978-83-7842-533-5

DOI: https://doi.org/10.59444/2024SERredGor_Seu_PA

Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego

65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50, tel. (68) 328 78 64
www.ow.uz.zgora.pl, e-mail: sekretariat@ow.uz.zgora.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
Emanuela Bednarczyk-Stefaniak , <i>Różne oblicza dżumy. Rzecz o uniwersalnym przestąpieniu powieści Alberta Camusa</i>	15
Karol Fromont , <i>Prawda, przebaczenie i pojednanie jako ważne aspekty procesu zdrowienia człowieka w wybranych obrazach filmowych</i>	31
Joanna Gorzelana , <i>Zdrowie i choroba z perspektywy osoby wierzącej na przykładzie poezji Konstancji Benisławskiej</i>	55
Mariusz Grondys , <i>Wartość choroby w kontekście rodzinnym</i>	73
Violetta Jaros , <i>Strata zdrowia i jej wartościowanie w prozie epistolarnej Joachima Lelewela adresowanej do najbliższych</i>	91
Barbara Klimek , <i>Wartość zdrowia. Wybrane aspekty edukacji zdrowotnej na lekcjach języka polskiego w klasach IV-VIII</i>	107
Dorota Kulczycka , <i>„Lekarzu ulecz samego siebie” – neo-nadnaturalizm prozy Jakuba Żulczyka</i>	115
Anna Kuzio , <i>Medycyna narracyjna w ujęciu Rity Charon: utopia czy świetlana przyszłość? Znaczenie medycyny narracyjnej w kształtowaniu procesu komunikacji między lekarzem i pacjentem</i>	137
Lucyna Majewska , <i>„Cieleśność moralności” – prolegomena do współczesnych dyskusji</i>	155
Patrycja Sawicka , <i>Getto macierzyństwa. Językowy obraz choroby w książce Agnieszki Szpili Łebki od Szpilki</i>	173
Anastazja Seul , <i>Zdrowie i choroba jako awers i rewers ludzkiego życia. Spotkanie biblioterapii aktywnej z autotransgresją Józefa Kozińskiego w jego autobiograficznej opowieści Wspomnienia z białego piekła</i>	189
Sylwia Seul-Michałowska , <i>Twórczość i rozwój w kontekście pandemii</i>	215
Joanna Wawryk , <i>Wobec mitów i faktów. Przedstawienia kolonii trędowatych na Spinalondze we współczesnej literaturze</i>	233

Katarzyna Węgorowska , <i>Prozdrowotne właściwości rodzimego miodu zwerbalizowane w wybranych opracowaniach pszczelarskich i apiterapeutycznych</i>	255
--	-----

* * *

Radosław Szyber , <i>(Nie)krótka historia „Filologii Polskiej” i kilka uwag o roczniku. Pięćdziesiąt lat polonistyki akademickiej w Zielonej Górze (1971-2021)</i>	273
---	-----

DEBIUTY NAUKOWE

Aleksandra Bedka , <i>Dobro jako wartość aksjologiczna (na przykładzie przekazów medialnych dotyczących pandemii COVID-19)</i>	293
Wojciech Cieliński , <i>Leksyka sportowa w wybranych felietonach „Przeglądu Sportowego”</i>	309
Sara Gaweł , <i>Felieton jako stylistyczna swoboda wypowiedzi (na przykładzie tekstów Macieja Stuhra)</i>	327
Kacper Frąckowiak , <i>Poland’Rock Festival jako wydarzenie medialne</i>	339
Kryspin Kopacz , <i>Wizerunek medialny Beaty Szydło</i>	355
Kateřina Kubanová , <i>Stereotypes and prejudice in Anna Lauermannová-Mikschová’s work</i>	375
Stanisław Kwiatkowski , <i>Tytułowanie interlokutora w etykiecie staropolskiej na przykładzie Szubienicznika Jacka Piekary</i>	383
Małgorzata Malczyk , <i>Językowy obraz przestrzeni wiejskiej jako właściwość postfolkloru w powieści Wiesława Myśliwskiego Kamień na kamieniu</i>	401
Joanna Nawlicka , <i>Dowcip językowy w felietonistyce (na przykładzie felietonów Marcina Prokopa)</i>	413
Jakub Rej , <i>Gry językowe w tytułach prasowych</i>	429
Tomáš Rell , <i>Italian legions and citizen soldiers in Czech literature</i>	445
Karol Stawecki , <i>Język w socjolekcie społeczności Black Pillu na portalu Wykop.pl</i>	455
Nataliia Zotova , <i>Komizm we wczesnej prozie Antoniego Czechowa (na podstawie opowiadania-scenki pt. Radość)</i>	473

MAŁE FORMY PISARSKIE

Jakub Antkowiak, Piotr Jagiełło , <i>Stairway to heaven czy Road to hell? Rock i metal w świetle przekonań przedstawicieli polskiego społeczeństwa z uwzględnieniem poglądów katolików (reportaż)</i>	495
Kornelia Branowicz , <i>Zacofanie w czasach rozwoju. Prawda czy mit? (reportaż)</i>	503
Weronika Łuczak , <i>Cukier przejmuje kontrolę (reportaż)</i>	507
Dominik Judek , <i>Ja-czytelnik i sztuka współczesna (esej)</i>	513
Julia Gwóźdź , <i>Analiza sytuacji komunikacyjnej we fragmencie serialu BoJack Horseman</i>	527

Paulina Prusinowska , <i>Analiza sytuacji komunikacyjnej we fragmencie filmu</i> Odlot	535
Julia Kruszakin , <i>Twórczość pisarska i krytyka literacka. Powinowactwa</i> <i>Przybyszewski – Młoda Polska – język literatury – krytyka literacka</i>	539
Mateusz Olczak , <i>Postęp techniczny w ujęciu literackim i refleksji humanistycznej.</i> <i>Współczesne wyzwania biotechnologii</i>	549
Maja Trębicka , <i>Pokolenia reżyserek ostatnich 100 lat. Kobięca myśl teatralna</i> <i>na przykładzie twórczości Mai Kleczewskiej</i>	563
Sprawozdanie z konferencji „Hodnoty v literature a umění”	575
Noty o Autorach	577
Indeks nazwisk	585

WSTĘP

Kolejny tom *Prac Aksjologicznych* ma dwudzielną kompozycję. W części pierwszej prezentujemy artykuły wprost dotyczące tematyki zdrowia i choroby, w drugiej zaś zamieszczamy debiuty naukowe. Są to zarówno prace studentów, jak i licealistów. W obu częściach książki – która z założenia ma charakter interdyscyplinarny – zastosowałyśmy układ alfabetyczny, wyznaczany nazwiskami autorów.

Wyjątek stanowi artykuł Radosława Szybybera, który jest swoistym pomostem między częściami pierwszą i drugą. Artykuł ten dotyczy ważnego dla naszego środowiska jubileuszu 50-lecia zielonogórskiej polonistyki. Autor przedstawia czasopismo „Filologia Polska. Roczniki Naukowe Uniwersytetu Zielonogórskiego”. Zarysowuje jego historię (pismo jest kontynuacją filologicznej serii wydawniczej, która ukazuje się od 1975 roku), przedstawia stan obecny stanowiący otwarcie na przyszłość (zagadnienia związane z rozwojem cyfryzacji).

Część tomu czwartego dotycząca zdrowia i choroby uwzględniła wiele ujęć kulturowych – nie tylko tych, które ściśle wiążą się z zagadnieniami filologicznymi. Badacze, którzy nadesłali wyniki swych prac, zwrócili bowiem uwagę także na aspekty filmoznawcze, filozoficzne, kulturowe, pedagogiczno-edukacyjne oraz psychologiczne i teologiczne.

Naszą książkę otwiera artykuł, którego autorka **Emanuela Bednarczyk-Stefaniak** przybliży tematykę zdrowia i choroby w powieści francuskiego egzystencjalisty. Tytuł *Różne oblicza dżumy. Rzecz o uniwersalnym przesłaniu powieści Alberta Camusa* wskazuje na to, co jest istotne dla autorki. Jej aksjologiczne odczytanie utworu prowadzi do refleksji nad znaczeniem uniwersalnych wartości humanistycznych. One bowiem – jak wynika z wnikliwie przeprowadzonych analiz tekstu – pozwalają człowiekowi godnie żyć także w sytuacjach ekstremalnych, nawet wówczas, gdy epidemia zbiera żniwo śmierci.

Inne konteksty filozoficzne ukazują **Lucyna Majewska**, przypominając o jedności psychofizycznej człowieka; zwraca ona uwagę na związek wartości moralnych ze zdrowiem. Badania dotyczą wyboru tzw. produktów żywnościowych, które służą zdrowiu. Majewska zauważa, że często poszukiwania jak najzdrowszej diety – co samo w sobie jest wartościowane dodatnio – zmieniają ludzi w „atletów korporacyjnych, którzy uczestniczą w wyścigu szczurów” – co już nie ma pozytywnego aksjologicznego nacechowania, gdyż degraduje godność osoby ludzkiej.

Jednym z wymiarów godnego życia są takie postawy, które pozwalają człowiekowi zachować szacunek do samego siebie. Wskazuje na nie również teolog **Karol Fromont**, ukazując prawdę, przebaczenie i pojednanie jako trzy wartości, które wspierają człowieka w drodze jego rozwoju ku pełni człowieczeństwa. Autor, wychodząc z założenia, że zdrowie obejmuje dobrostan nie tylko fizyczny i psychiczny, ale także duchowy, koncentruje się na tym ostatnim. Podkreśla znaczenie relacji w procesie zdrowienia; przywołuje fakty znane w medycynie, które świadczą o wpływie przebaczenia (sfery duchowej) na zdrowie fizyczne. Badacz, respektując duchowy wymiar człowieka, wskazuje na trzy wymiary relacji interpersonalnych: bohatera filmowego wobec samego siebie, wobec innych, a także w odniesieniu do Boga.

Zagadnienie choroby w ujęciu teologicznym podejmuje również **Mariusz Grondys**, zwracając uwagę na kontekst rodzinny. Ukazuje on, że pod wpływem choroby jednego z członków rodziny dokonuje się przewartościowanie życia najbliższego otoczenia. Dotyczy to przede wszystkim chorób przewlekłych. Autor przedstawia potrzeby rodzin zmagających się z chorobą ich członków i podkreśla, iż zmaganie to – mimo że jest często bardzo trudne – może mieć korzystny wpływ na osoby opiekujące się chorym oraz na zacieśnienie więzi rodzinnych.

Także tematyką postrzegania rodziny w kontekście choroby zajmuje się **Patrycja Sawicka**, studentka, której artykuł – jako jedyny – znalazł się w pierwszej części naszego tomu ze względu na podejmowaną tematykę. Przybliżyła ona trudności matki bliźniaków autystycznych na postawie autobiograficznej książki napisanej przez Agnieszkę Szpilę *Łebki od Szpilki*. Młoda badaczka zwraca uwagę na wartości językowo-stylistyczne, szczególnie liczne odniesienia intertekstualne, które wydobywają groźbę codziennych zmagania matki o godne życie swojej rodziny.

Autobiograficzna opowieść jest również przedmiotem zainteresowań **Anastazji Seul**. Przedstawia ona biblioterapeutyczną wartość pisania autobiografii, dokonując analizy *Wspomnień z białego piekła*, które wyszły spod pióra twórcy psychotransgresjonizmu Józefa Kozielskiego. Są one zapisem osobistych wspomnień i przeżyć z wielu miesięcy spędzonych w szpitalach (neurochirurgia) i na oddziałach rehabilitacyjnych. Psycholog, zdecydowanie negatywnie postrzegając zjawisko cierpienia, jednocześnie wskazuje, że niekiedy może ono przynieść pozytywne skutki. Jednym z ważniejszych

jest mobilizacja chorego do nieustannego rozwoju poprzez trud przekraczania swoich ograniczeń.

Motywy biograficzne pojawiają się również w pracach twórców epoki oświecenia. Joachim Lelewel w listach skierowanych do najbliższych przedstawiał swoje świadectwo codziennych zmagień ze słabościami ciała, różnymi chorobami i starością. **Violetta Jaros** w artykule dotyczącym epistolografii tego wybitnego uczonego przedstawia językowy obraz choroby wartościowanej negatywnie, m.in. jako wróg, niewola, narzędzie tortur. Natomiast w poezji Konstancji Benisławskiej zdrowie i choroba są wartościowane tradycyjnie podobnie jak u Lelewela: choroba jako antywartość, zdrowie jako wartość. Jednak bliższa analiza jej utworów dokonana przez **Joannę Gorzelaną** wskazuje, że chociaż zdrowie jest stanem pożądanym, to jednak traci na wartości w kontekście życia wiecznego. Interesujące, że mimo popularnego w tamtej epoce spojrzenia na chorobę jako karę od Boga w tekstach tych twórców oświeceniowych ów motyw nie występuje.

Analizą współczesnych tekstów literackich zajęła się **Joanna Wawryk** w artykule pt. *Wobec mitów i faktów. Przedstawienie kolonii trędowatych na Spinalondze we współczesnej literaturze*. Ukazuje ona literackie świadectwa (np. *Papillon*, *Szepty z wyspy samotności*, *Buntownik ze Spinalongi*), które ilustrują sposób traktowania ludzi chorych na trąd przez społeczeństwo w historii. Izolacja trędowatych miała na celu ochronę zdrowych przed zagrożeniem zdrowia i życia, prowadziła jednak do tego, że chorzy odrzuceni przez zdrowych zmuszeni byli tworzyć własne środowiska, które rządzą się swoimi prawami.

Do współczesnej literatury nawiązuje także **Dorota Kulczycka** w swojej refleksji nad obrazem społeczeństwa obecnym w prozie Jakuba Żulczyka. Autorka rozumie chorobę w sensie metaforycznym: dowodzi, że chorobą współczesnego społeczeństwa jest demoralizacja. Wnikliwe analizy tekstów prowadzą do wniosku, że istnieją liczne związki twórczości pisarza z naturalizmem (np. tematyka, zawartość ideowa, kwestie formalne – językowe). Autorka przekonuje, że Żulczyk, powracając do tradycji XIX-wiecznego naturalizmu, jednocześnie przekracza jego granice. Takie podejście stanowi nową propozycję metodologiczną dla przyszłych badań.

Z artykułu kolejnej autorki, **Sylwii Seul-Michałowskiej**, która analizowała wypowiedzi studentów Akademii Sztuki w Szczecinie, wynika, że czas pandemii wyzwala inną jakościowo aktywność człowieka i w efekcie prowadzi do wytworzenia nowych umiejętności. Różne reakcje u młodych ludzi wywoływało nałożenie się kryzysu pandemicznego na kryzys adolescencji. Ci studenci, którzy przyjęli twórczą postawę wobec tej trudnej sytuacji, wzmocnili swoją tożsamość zawodową (muzyków).

Tematyka edukacyjna znalazła swe miejsce także w dwóch artykułach. Pierwszy z nich dotyczy edukacji szkolnej (uczniów); drugi zaś – edukacji pozaszkolnej (personel medyczny).

W tekście napisanym przez **Barbarę Klimek** pojawia się tematyka działań prozdrowotnych, z którymi spotyka się młodzież podczas lekcji języka polskiego. Z badań wynika, że odpowiednio prowadzone przez nauczyciela kształcenie literackie, kulturowe i językowe służy wzrostowi świadomości prozdrowotnej uczniów, a w dalszej perspektywie – całego społeczeństwa. Ma ono także znaczenie wychowawcze, jeśli chodzi o wymiar społeczny, sprzyja bowiem kształtowaniu dojrzałych postaw wobec osób z niepełnosprawnością oraz rozwija poczucie odpowiedzialności za zdrowie nie tylko własne, ale i innych.

Szerokie rozumienie edukacji proponuje **Anna Kuzio**, odwołując się do pojęcia medycyny narracyjnej, która wskazuje na związek procesu diagnozowania i leczenia pacjenta z sytuacją komunikacyjną: pacjent – lekarz. Autorka, odwołując się do badań Rity Charon, postuluje, aby lekarze wykorzystywali wyniki prac lingwistycznych do zbudowania owocnego dyskursu pomiędzy pacjentem i lekarzem. Badaczka uważa, że medycyna narracyjna powinna być częścią edukacji personelu medycznego.

Interesujące spojrzenie na prozdrowotne właściwości rodzimego miodu przedstawia **Katarzyna Węgorowska**. Autorka lingwokulturologicznych rozważań odwołuje się do wielu aspektów (m.in. aksjologicznie, filologicznie, historycznie), by wykazać, że o walorach wielu odmian polskiego miodu świadczy bogactwo określeń zarówno przymiotnikowych (*dobry, najlepszy, cenny, cudowny*), jak i rzeczownikowych (*napój życia, zdrowie, energia*). Bazę materiałową stanowią wybrane specjalistyczne i popularnonaukowe opracowania pszczelarskie i apiterapeutyczne.

Drugą część tomu stanowią prace studenckie o zróżnicowanej tematyce oraz trzy rozprawy licealistów wyróżnione przez jury LIII Olimpiady Literatury i Języka Polskiego.

Debiuty otwiera tekst **Aleksandry Bedki**, odnoszący się do wartości podstawowej, jaką jest dobro. Autorka, uwzględniając aspekt językoznawczy, filozoficzny i teologiczny, przedstawia obecność dobra w życiu społecznym i kulturalnym w czasie pandemii. Natomiast **Stanisław Kwiatkowski** ukazuje, jak za pomocą tytułatury zastosowanej wobec odbiorcy jest on pośrednio wartościowany. W artykule **Karola Staweckiego** odnajdziemy aksjologicznie nacechowany obraz osób, który bardzo silnie zaznacza się także w socjolekcie społeczności Black Pill. Skupia się na przedstawianiu relacji między mężczyznami i kobietami z męskiej perspektywy. Inaczej, gdyż z kobiecego punktu widzenia, pisała przed laty o relacjach przede wszystkim w małżeństwie Anna Lauermannová-Mikschová. Jej powieści oraz pamiętniki przeanalizowała pod kątem łamania stereotypów społecznych **Kateřina Kubanová**.

Kolejna praca, związana z twórczością pisarzy czeskich z początku ubiegłego stulecia, dotyczy literackiego obrazu czeskich legionów podczas I wojny światowej. **Tomáš Rell** przedstawił ten obraz, odwołując się do tekstów dawnych żołnierzy walczących u boku armii włoskiej przeciwko Austro-Węgrom.

Studenci polonistyki analizowali teksty literackie w ujęciach adekwatnych do badanego materiału. **Natalia Zotova** zaprezentowała językowe przejawy komizmu w opowiadaniu Antoniego Czechowa. Autorka ukazuje trzy typy komizmu (językowy, sytuacyjny, postaci) oraz bogactwo środków językowo-stylistycznych stosowanych przez pisarza końca XIX wieku. **Małgorzata Malczyk** zarysowuje językowy obraz przestrzeni wiejskiej w powieści Wiesława Myśliwskiego. Z jej analizy wynika, że tradycyjny podział dychotomiczny przestrzeni jest tu zmieniony, gdyż sacrum przenika profanum, a życie łączy się ze śmiercią.

Studenci dziennikarstwa natomiast w swoich pracach odnoszą się do tekstów i wydarzeń medialnych. Troje z nich analizuje felietony, zwracając uwagę na różne aspekty: leksykę tematyczną określoną przez profil czasopisma w felietonach sportowych (**Wojciech Cieliński**); swobodę wypowiedzi gatunkowej (**Sara Gaweł**) oraz dowcip językowy w wybranych tekstach Marcina Prokopa (**Joanna Nawlicka**).

Kryspin Kopacz przedstawił sposób kształtowania wizerunku medialnego Beaty Szydło w mediach tradycyjnych i na witrynach internetowych w czasie, kiedy pełniła funkcję Prezesa Rady Ministrów. **Jakub Rej** opisuje zabiegi kreujące obrazy polityków za pomocą tytułów prasowych, m.in. przez modyfikację utartych form językowych. Ekspresję tytułów prasowych wzmacnia kolorowa grafika okładek opiniotwórczych tygodników. **Kacper Frąckowiak** przybliży natomiast sposób kreowania wydarzenia medialnego, jakim był 25. Pol'and'Rock Festival. Ukazując trzy podstawowe typy wydarzeń medialnych (konkursy, konkwesty, koronacje), dowodzi, że Pol'and'Rock Festival należy do kategorii koronacji.

W części poświęconej małym formom pisarskim znajdują się prace studenckie pisane na zajęciach ze stylistyki dziennikarskiej, na zajęciach z nauki o komunikowaniu oraz na zajęciach kształtujących umiejętność pisania esejów. Są tu także najciekawsze rozprawy uczestników LIII Olimpiady Literatury i Języka Polskiego z 2022 roku, które w ocenie jurorów otrzymały najwyższe noty.

Studenci także tworzą własne próby reporterskie. **Weronika Łuczak** szczególnie interesująco zarysowuje problem choroby w rodzinie. Autorka przybliży reakcje na cukrzycę młodej dziewczyny i jej otoczenia. **Kornelia Branowicz** natomiast odnosi się do problemu wykluczenia społecznego osób pochodzących ze wsi, który – jej zdaniem – jest zagadnieniem ważkim, choć przemilczanym. Kolejny tekst młodych dziennikarzy (**Jakuba Antkowiaka i Piotra Jagiełły**) dotyczy postrzegania muzyki rockowej i metalowej przez osoby deklarujące swój związek z Kościołem katolickim. Autorzy starali się przedstawić postrzeganie muzyki nie tylko przez pryzmat estetyki, ale przede wszystkim etyki i moralności. Interesujący jest esej **Dominika Judka** dotyczący sposobu odbierania sztuki przez młodego człowieka. Autor zauważa, że istnieje

rozdźwięk między tradycyjnym ocenianiem wartości dzieła, które coś przekazywało, a współczesnym, gdy najważniejsze jest wzbudzenie emocji.

Kolejne dwie prace studenckie są analizą sytuacji komunikacyjnej z filmów animowanych. Uwzględniają one dialogi oraz elementy pozawerbalne towarzyszące rozmowom. **Julia Gwóźdź** opisała elementy przekazujące informacje o emocjach, jakie pojawiają się podczas rozmowy dorosłego syna z matką we fragmencie z serialu *BoJack Horseman*. **Paulina Prusinowska** natomiast objaśniła znaczenie kontekstu sytuacyjnego (spór o sprzedaż domu) jednej z rozmów bohaterów filmu *Odlot*.

Wyróżnione prace licealistów dotyczą różnej tematyki. **Julia Kruszakin** na przykładzie twórczości Stanisława Przybyszewskiego przypomina rolę, jaką odgrywa twórca i krytyk literacki w tworzeniu i odbiorze sztuki. Natomiast **Maja Trębicka**, opisując rolę reżyserki teatralnych w ostatnim stuleciu, skupia się na przykładzie Mai Kleczewskiej, która przedstawia klasykę dramaturgii (Szekspir, Mickiewicz, Słowacki) w nowym ujęciu, operując m.in. estetyką terroru i wulgarności, aby zszokować widza i skłonić go do refleksji. Głębsze, gdyż ogólnohumanistyczne przemyślenia zawiera tekst **Mateusza Olczaka**. Analizuje on kondycję człowieka w zestawieniu z jego wytworami: roboty – androidy i klony – dawcy. Licealista przywołuje powieści Iana McEwana i Kazuo Ishiguro, zwracając uwagę na istotę człowieczeństwa.

Zagadnienie zdrowia i choroby dotyczy praktycznie każdego człowieka, a bogata tematyka zaproponowana przez autorów – tych rozpoczynających swą twórczą przygodę i tych już bardziej doświadczonych – sprawi, że każdy odkryje dla siebie coś interesującego, a może nawet inspirującego.

Redakcja